

การบริหารงานวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเครือข่าย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่การศึกษาไทย 4.0

THE ACADEMIC ADMINISTRATION OF NETWORK SCHOOLS UNDER THE OFFICE OF BASIC EDUCATION COMMISSION TOWARD THAI EDUCATION 4.0

ประสงค์ สุบรรณพงษ์^{1*} ชาญชัย วงศ์สิริสวัสดิ์² และผดุงชัย ภูพัฒน์³
Prasong Subannaphong^{1*} Chanchai Wongsirasawat² and Phadungchai Pupat³

Received : 13 January 2023

Revised : 18 April 2023

Accepted : 8 May 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา และเปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเครือข่าย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่การศึกษาไทย 4.0 จำแนกตามบริบทที่ตั้ง กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน และหัวหน้ากลุ่มสาระกลุ่มโรงเรียนเครือข่าย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 226 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มประชากรทั้งหมดคือ 570 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ เกรงซี และมอร์แกน และเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความตรงเชิงเนื้อหาระหว่าง 0.80 - 1.00 และมีค่าความเที่ยง 0.89 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์การทดสอบทีแบบอิสระ

ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพการบริหารงานวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่การศึกษาไทย 4.0 ในภาพรวม และรายด้านอยู่ในระดับน้อย ส่วนปัญหาในภาพรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก และ 2) ผลการเปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเครือข่าย จำแนกตามบริบทที่ตั้ง ภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยที่กลุ่มโรงเรียนเครือข่ายในเขตกรุงเทพมหานครมีปัญหามากกว่ากลุ่มโรงเรียนเครือข่ายในเขตปริมณฑล

คำสำคัญ: การบริหารงานวิชาการ / กลุ่มโรงเรียนเครือข่าย / การศึกษา 4.0

¹ หลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

¹ Doctor of Education in Educational Administration

Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage

* ผู้นิพนธ์ประสานงาน E-mail: prasong1921@hotmail.com

ABSTRACT

The objectives of this research were to study status and compare the problems of academic administration of network schools under the Office of the Basic Education Commission toward Thai education 4.0 which were classified by location context. The total of 226 sample which were school directors, deputy directors, and strans heads of the network schools under the Office of the Basic Education Commission. The sample size was determined by using the table of Krejcie & Morgan and selected through stratified random sampling. The opinionnaire used to collect the data was a five - rating scale with content validity between 0.80 - 1.00 and the reliability was 0.885. The data were analyzed by mean, standard deviation, t-test Independent.

Research findings were as follows: Overall status of academic administration of network schools under the Office of the Basic Education Commission toward Thai education 4.0 was at a low level where the overall problem was at a high level. A comparison of the problem of academic administration of network schools as classified by the local context was overall, statistically significant different at 0.05 level where The Bangkok School network was greater than that of the vicinity one.

Keywords: Academic administration / Network schools / Thai education 4.0

บทนำ

การศึกษาในยุค “Thailand 4.0” มีความหมายมากกว่าการเตรียมความพร้อมของคนหรือให้ความรู้กับคนเท่านั้น แต่เป็นการเตรียมคนให้เป็นมนุษย์ กล่าวคือ นอกจากให้ความรู้แล้วต้องทำให้เขาเป็นคนที่รักที่จะเรียนรู้พร้อมกับการมีคุณธรรม และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ นั่นคือการสร้างคนให้มีทักษะการศึกษาในศตวรรษที่ 21 จึงเน้นการฝึกทักษะในการคิดวิเคราะห์เป็นหลักการจัดการศึกษายุค Thailand 4.0 เน้นการพัฒนาประเทศให้มีความทันสมัยมีรายได้มากขึ้นและก้าวพ้นจากกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง โดยจะต้องผลิตนวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อเป็นฐานในการพัฒนาประเทศ และต้องสามารถติดต่อกับนานาชาติได้ (ธีระเกียรติ เจริญเศรษฐศิลป์, 2559) ความสำคัญของการศึกษา 4.0 (Education 4.0) ในส่วนของการจัดการศึกษานั้น สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2560) พบว่า แผนการจัดการศึกษาของแต่ละประเทศจะมีการพัฒนาในระดับเขตพื้นที่ และตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาการศึกษาชาติโดยใช้ “เครือข่ายการศึกษา” อย่างเป็นระบบ เพื่อดำเนินการในการพัฒนาการศึกษาในระดับพื้นที่และขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาโดยส่งเสริมให้ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย เช่น นักวิชาการ นักการศึกษา ผู้ปกครอง ประชาชนชาวบ้าน องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรศาสนา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางการศึกษา โดยใช้กลยุทธ์ “ร่วมพลัง” การขับเคลื่อนประเทศไทย 4.0 คือ “สังคมที่เดินหน้าไปด้วยกันไม่ทอดทิ้งใครไว้ข้างหลัง” ด้วยการเติมเต็มศักยภาพของผู้คนในสังคม เพื่อสร้างหลักประกันความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม

พื้นความสมานฉันท์ และความเป็นปึกแผ่นของคนในสังคม เป็นการจัดการศึกษายุคผลิดภาพ เพื่อสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ที่มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคมและสติปัญญา เดิมนั้นเป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพและมีคุณค่าต่อประเทศชาติได้นั้น จะต้องอาศัยองค์การที่มีประสิทธิภาพเพื่อบรรลุเป้าประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาจากส่วนกลางไปยังสถานศึกษาโดยตรง ให้สถานศึกษามีอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ มีความอิสระและความคล่องตัวในการตัดสินใจในการบริหารจัดการในการสั่งการเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา ทั้งด้านหลักสูตร การเงิน การบริหารงานบุคคลและการบริหารทั่วไป โดยมีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อันประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา ตัวแทนครูตัวแทนผู้ปกครองและชุมชน ร่วมกันบริหารสถานศึกษา ให้สอดคล้องและเป็นไปตามความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครองและชุมชน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551) และองค์ประกอบสำคัญที่จะช่วยพัฒนาคุณภาพ การศึกษาและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้สอดคล้องกับการยกระดับมาตรฐานและคุณภาพการบริหาร สถานศึกษา คือ การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา การบริหารงานวิชาการเป็นงานสำคัญเป็นอันดับแรกที่จะช่วยให้การจัดการศึกษาบรรลุเป้าประสงค์ เนื่องจากมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับการเรียนการสอนและการพัฒนาผู้เรียน ผู้บริหารจึงต้องตระหนักและให้ความสำคัญกับการบริหารงานวิชาการ เพื่อให้สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้บรรลุเป้าประสงค์อันส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและประสิทธิผลของสถานศึกษา (จิตติมา วรณศรี, 2557)

ปัจจุบันปรากฏว่าการสร้างเครือข่ายการศึกษาในส่วนของการเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการไม่มีรูปแบบที่ชัดเจน ทำให้ความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ดังนั้น การจัดการเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการจึงมีความสำคัญต่อสถานศึกษา ที่ส่งผลให้การจัดการศึกษาเกิดคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ หากสถานศึกษาขาดความร่วมมือกันเป็นเครือข่าย ก็ยากที่จะทำให้คุณภาพการจัดการศึกษาเป็นไปตามเป้าประสงค์ที่กำหนดไว้ และจากการศึกษาวิจัยในเรื่อง การพัฒนาระบบการบริหารเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พบว่า การจัดการเครือข่าย เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ช่วยให้การทำงานเครือข่ายการศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น (สมศักดิ์ เอี่ยมดี, 2556) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้เล็งเห็นปัญหาการจัดการศึกษาดังกล่าวข้างต้น และเห็นประโยชน์ของกลุ่มโรงเรียนเครือข่าย จึงให้สนับสนุนโรงเรียนขนาดใหญ่ที่มีชื่อเสียงจัดตั้งเครือข่าย เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา เป็นเครือข่ายความร่วมมือและประสานงานในการพัฒนางานการจัดการศึกษาของโรงเรียนที่อยู่บนพื้นฐานของความสมัครใจ และความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของการทำงานร่วมกัน การบูรณาการภารกิจในการทำงาน การแบ่งปันความรู้และประสบการณ์การบริหารจัดการร่วมกัน เนื่องจากโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกเครือข่ายของโรงเรียนที่มีชื่อเสียงนั้นเป็นโรงเรียน ขนาดกลาง และขนาดเล็กขาดครูตรงตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ ขาดสื่อวัสดุเทคโนโลยีทางการศึกษา ขาดกำลังในการเสริมสร้าง ขับเคลื่อนการเรียนรู้หรือกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ซึ่งส่งผลให้คุณภาพการจัดการศึกษาดำกว่าเป้าประสงค์ ดังนั้น

โรงเรียนมัธยมศึกษาควรจัดกลุ่มโรงเรียน เป็นกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายที่จะบริหารจัดการการศึกษา และจัดกิจกรรมอื่น ๆ ร่วมกัน ในลักษณะเครือข่ายความร่วมมือ ภายใต้หลักการกระจายอำนาจ และความเป็นนิติบุคคล ตัวอย่างเช่น กลุ่มโรงเรียนเครือข่าย 7 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มโรงเรียนเครือข่าย เตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ จำนวน 18 โรงเรียน กลุ่มโรงเรียนเครือข่ายเทพศิรินทร์ จำนวน 11 โรงเรียน กลุ่มโรงเรียนเครือข่ายสวนกุหลาบวิทยาลัย จำนวน 10 โรงเรียน กลุ่มโรงเรียนเครือข่ายบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) จำนวน 6 โรงเรียน กลุ่มโรงเรียนเครือข่ายเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า จำนวน 5 โรงเรียน กลุ่มโรงเรียนเครือข่ายสตรีวิทยา จำนวน 4 โรงเรียน และกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายหอวัง จำนวน 3 โรงเรียน

จากความสำคัญที่กล่าวมากลุ่มโรงเรียนเครือข่าย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐานมีความสำคัญต่อการจัดการการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากโรงเรียนเครือข่ายมีบทบาท หน้าที่และความรับผิดชอบในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้กับเยาวชนซึ่งเป็นทรัพยากร มนุษย์ ที่มีความสำคัญ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการของกลุ่มโรงเรียน เครือข่าย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่การศึกษาไทย 4.0 ซึ่งผลการวิจัยสามารถ นำไปพัฒนาโรงเรียนเครือข่าย และสามารถดำเนินการจัดการศึกษาได้ตามมาตรฐานการศึกษาให้เกิด ประโยชน์สูงสุดต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเครือข่าย สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่การศึกษาไทย 4.0
2. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเครือข่าย สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่การศึกษาไทย 4.0 จำแนกตามบริบทที่ตั้ง

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน และ หัวหน้ากลุ่มสาระกลุ่มโรงเรียนเครือข่าย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 57 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 570 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน และ หัวหน้ากลุ่มสาระกลุ่มโรงเรียนเครือข่าย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 226 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยการเปิดตารางสำเร็จรูปของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) และใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ตามภูมิภาค ของสถานศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพและปัญหา การบริหารงานวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเครือข่าย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สู่การศึกษาไทย 4.0 ประกอบด้วย 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ

ตอนที่ 2 สภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเครือข่าย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่การศึกษาไทย 4.0 มี 17 ด้าน จำนวนรวม 103 ข้อ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ดังนี้

- 5 หมายถึง มีสภาพ/ปัญหาการบริหารงานวิชาการ อยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีสภาพ/ปัญหาการบริหารงานวิชาการ อยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีสภาพ/ปัญหาการบริหารงานวิชาการ อยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีสภาพ/ปัญหาการบริหารงานวิชาการ อยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีสภาพ/ปัญหาการบริหารงานวิชาการ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

1. ผู้วิจัยได้สร้างและนำแบบสอบถามความคิดเห็นให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบเบื้องต้น และให้ผู้เชี่ยวชาญด้านบริหารสถานศึกษา จำนวน 5 คน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Conceptual Validity) และวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Objective Congruence: IOC) ระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์ โดยใช้เกณฑ์ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป พบว่ามีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.80 - 1.00

2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน และหัวหน้ากลุ่มสาระกลุ่มโรงเรียนเครือข่าย ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน และหาความเที่ยง (Reliability) ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach, 1990) ได้ค่าความเที่ยง เท่ากับ 0.89

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ถึงผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน และหัวหน้ากลุ่มสาระกลุ่มโรงเรียนเครือข่าย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความร่วมมือโดยส่งทางไปรษณีย์ และการเก็บรวบรวมกลับคืนทางไปรษณีย์ได้จำนวน 226 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการวิจัย ผู้วิจัยใช้สถิติดังต่อไปนี้

- 1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- 2. สถิติที่ใช้ทดสอบสมมุติฐาน โดยใช้ค่าสถิติทดสอบทีแบบอิสระ (t-test Independent)

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพ และปัญหาการบริหารงานวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเครือข่าย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่การศึกษาไทย 4.0 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่การศึกษาไทย 4.0 โดยภาพรวม และรายด้าน

ด้าน	สภาพ			ปัญหา		
	M	S.D.	ระดับ	M	S.D.	ระดับ
1. การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็น การพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น	2.03	0.30	น้อย	4.12	0.32	มาก
2. การวางแผนงานด้านวิชาการ	2.20	0.53	น้อย	4.14	0.26	มาก
3. การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา	2.16	0.39	น้อย	4.04	0.28	มาก
4. การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา	2.05	0.30	น้อย	4.13	0.32	มาก
5. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้	2.15	0.40	น้อย	4.09	0.32	มาก
6. การวัดผลประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียนบทบาทและหน้าที่ของสถานศึกษา	2.10	0.31	น้อย	4.11	0.31	มาก
7. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา	2.08	0.30	น้อย	4.13	0.28	มาก
8. การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้	2.04	0.27	น้อย	4.17	0.23	มาก
9. การนิเทศการศึกษา	2.05	0.32	น้อย	4.19	0.23	มาก
10. การแนะแนว	1.99	0.23	น้อย	4.19	0.20	มาก
11. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา	2.03	0.23	น้อย	4.18	0.21	มาก
12. การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ	2.02	0.25	น้อย	4.18	0.20	มาก
13. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น	2.03	0.23	น้อย	4.17	0.22	มาก
14. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา	2.04	0.21	น้อย	4.16	0.25	มาก
15. การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา	2.02	0.18	น้อย	4.17	0.24	มาก

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ด้าน	สภาพ			ปัญหา		
	M	S.D.	ระดับ	M	S.D.	ระดับ
16. การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา	2.05	0.18	น้อย	4.15	0.24	มาก
17. การพัฒนาและใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	2.06	0.19	น้อย	4.20	0.22	มาก
รวม	2.06	0.08	น้อย	4.15	0.11	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่การศึกษาไทย 4.0 ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($M = 2.06$, $S.D. = 0.08$) และรายด้านอยู่ในระดับน้อย โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ การวางแผนงานด้านวิชาการ ($M = 2.20$, $S.D. = 0.53$) การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ($M = 2.16$, $S.D. = 0.39$) และการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ($M = 2.15$, $S.D. = 0.40$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการแนะแนว ($M = 1.99$, $S.D. = 0.23$)

สำหรับปัญหาการบริหารงานวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่การศึกษาไทย 4.0 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($M = 4.15$, $S.D. = 0.11$) และรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ ด้านการพัฒนาและใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ($M = 4.20$, $S.D. = 0.22$) ด้านการนิเทศการศึกษา ($M = 4.19$, $S.D. = 0.23$) และด้านการแนะแนว ($M = 4.19$, $S.D. = 0.20$) และส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ($M = 4.09$, $S.D. = 0.32$)

2. ผลการเปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่การศึกษาไทย 4.0 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบระดับปัญหาการบริหารงานวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเครือข่าย
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่การศึกษาไทย 4.0 เมื่อจำแนกตาม
บริบทที่ตั้ง

ด้าน	โรงเรียนเครือข่ายอยู่ใน ปริมาณพล ใกล้เคียง		โรงเรียน เครือข่าย ในกรุงเทพ		t	p
	M	S.D.	M	S.D.		
1. การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น	4.04	0.36	4.21	0.27	-4.033*	.000
2. การวางแผนงานด้านวิชาการ	4.08	0.32	4.21	0.18	-3.986*	.000
3. การจัดการเรียนการสอน ในสถานศึกษา	4.01	0.33	4.08	0.22	-1.821	.070
4. การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา	4.04	0.40	4.22	0.20	-4.043*	.000
5. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้	3.99	0.37	4.18	0.21	-4.656*	.000
6. การวัดผลประเมินผลและดำเนินการ เทียบโอนผลการเรียนบทบาทและ หน้าที่ของสถานศึกษา	3.99	0.38	4.18	0.18	-5.664*	.000
7. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ในสถานศึกษา	4.04	0.31	4.22	0.21	-4.930*	.000
8. การพัฒนาและส่งเสริมให้มี แหล่งเรียนรู้	4.13	0.26	4.21	0.20	-2.819*	.005
9. การนิเทศการศึกษา	4.18	0.24	4.20	0.22	-0.557	.578
10. การแนะแนว	4.17	0.21	4.21	0.20	-1.683	.094
11. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพ ภายใน และมาตรฐานการศึกษา	4.17	0.23	4.19	0.20	-0.667	.506
12. การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็ง ทางวิชาการ	4.14	0.20	4.22	0.21	-2.656*	.008
13. การประสานความร่วมมือ ในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษา และองค์กรอื่น	4.16	0.25	4.18	0.19	-0.871	.385

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ด้าน	โรงเรียนเครือข่ายอยู่ใน ปริมณฑล ใกล้เคียง		โรงเรียน เครือข่าย ในกรุงเทพ		t	p
	M	S.D.	M	S.D.		
14. การส่งเสริมและสนับสนุนงาน วิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการและ สถาบันอื่นที่จัดการศึกษา	4.13	0.29	4.19	0.19	-2.034*	.043
15. การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติ เกี่ยวกับงานด้านวิชาการของ สถานศึกษา	4.12	0.26	4.21	0.20	-3.018*	.003
16. การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียน เพื่อใช้ในสถานศึกษา	4.12	0.28	4.19	0.20	-2.154*	.032
17. การพัฒนาและใช้สื่อและเทคโนโลยี เพื่อการศึกษา	4.16	0.24	4.23	0.19	-2.391*	.018
รวม	4.09	0.13	4.20	0.05	-7.487*	0.00

จากตารางที่ 2 พบว่า ปัญหาการบริหารงานวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่การศึกษาไทย 4.0 ที่มีบริบทที่ต่างกัน โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีปัญหาการบริหารงานวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายในกรุงเทพมหานครสูงกว่ากลุ่มปริมณฑล และข้อมูลมีการกระจายตัวน้อย และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การจัดการเรียน การสอนในสถานศึกษา การนิเทศการศึกษา การแนะแนว การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา และการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่นไม่แตกต่างกัน นอกนั้นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่การศึกษาไทย 4.0 มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเครือข่าย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่การศึกษาไทย 4.0 พบว่า ในภาพรวม และรายด้านอยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ในการบริหารจัดการของโรงเรียนเครือข่ายบุคลากรทุกคนต้องมีความเข้าใจและ

ตระหนักถึงประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นในสถานศึกษา และความต่อเนื่องในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษานั้น ๆ ที่จะสนับสนุนอัตลักษณ์ของโรงเรียนเครือข่ายแต่ละแห่งในการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา และพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิเชษฐ์ บุญพยอม (2560) ได้ทำการศึกษา แนวทางการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 เมื่อพิจารณาคำร้อยละสูงสุดของแต่ละด้าน พบว่า 1) ด้านพัฒนา ระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา 2) ด้านพัฒนาระบบการเรียนรู้อื่น 3) ด้านนิเทศการศึกษา 4) ด้านวัดและประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน 5) ด้านพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา และ 6) ด้านเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาและปัญหาการบริหารงานวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่การศึกษาไทย 4.0 ในภาพรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารยังคงต้องบริหารงานวิชาการภายใต้สถานการณ์ของสิ่งที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะด้านการนำเทคโนโลยี โดยต้องมีการสร้างแรงจูงใจให้ครู บุคลากรทุกคนในสถานศึกษาเข้าถึงเทคโนโลยีการเรียนรู้และการสอน การใช้สื่อ และหาช่องทางในการจัดการเรียนการสอนให้กับผู้เรียน และการรับมือในโลกอนาคต ซึ่งผู้บริหารต้องพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล และสร้างความมั่นใจในระบบการเรียนการสอนในสถานศึกษาให้เกิดความรู้แก่นักเรียนให้ได้ประโยชน์สูงสุดได้จริง โดยต้องผลักดันให้ครูทุกคนในสถานศึกษาต้องนำความรู้ ความสามารถด้านเทคโนโลยี การสื่อสารและเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ (ICT) และเทคโนโลยี ต่าง ๆ ที่สถานศึกษาจัดให้ไปสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ในการจัดการเรียนการสอนหรือการปฏิบัติงาน และการต้องส่งเสริมให้ผู้ร่วมงานแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้สามารถเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศ และบูรณาการเทคโนโลยีสารสนเทศที่สำคัญในการพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ภัทรา ธรรมวิทยา และนันทรัตน์ เจริญกุล (2558) ที่พบว่าภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารโรงเรียนด้านจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ มีค่าเฉลี่ย สูงที่สุดในความคิดเห็นของผู้บริหารและครูอย่างมีนัยสำคัญ 2) สนับสนุนการเข้าถึงเทคโนโลยีการเรียนรู้และการสอน พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อเห็นว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการสร้างแรงจูงใจให้ครู บุคลากรทุกคนในสถานศึกษาเข้าถึงเทคโนโลยีการเรียนรู้และการสอน และกัณฑ์ โตสกุล (2558) ที่ได้วิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 พบว่า ด้านการนิเทศการเรียนการสอน ศึกษาวิเคราะห์ มีการนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่องให้ครูได้รับความรู้อย่างเต็มที่ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อภิเชษฐ์ บุญพยอม (2560) ได้ทำการวิจัย เรื่อง แนวทางการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์เขต 2 พบว่า ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้อื่น โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า โรงเรียนขยายโอกาสทาง การศึกษามีสภาพการบริหารงานวิชาการที่มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้านอื่น คือ สถานศึกษาให้มีการกำหนดเป้าหมายการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และพิมพ์ใจ พุฒจิตร์ส (2562) ได้เสนอในงานวิจัยการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 1 ไว้ว่าการบริหารงานวิชาการถือได้ว่าเป็นงานหลักของการบริหารโรงเรียน ดังนั้นจะต้องมีหลักการและวิธีการดำเนินงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพ เพราะคุณภาพของโรงเรียนขึ้นอยู่กับผลงานด้านวิชาการ

เป็นหลัก ผู้บริหารจะต้องหาวิธีการที่จะทำให้ผู้สอนมีความรู้ ความเข้าใจในหลักสูตรของสถานศึกษา และคอยสนับสนุนการใช้หลักสูตรของคณะครูให้มีประสิทธิภาพในกระบวนการจัดการเรียนการสอน

2. ผลการเปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเครือข่าย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่การศึกษาไทย 4.0 จำแนกตามบริบทที่ตั้งในกรุงเทพ และปริมณฑล พบว่า ภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยค่าเฉลี่ยของกรุงเทพ มากกว่าปริมณฑลทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ส่วนใหญ่โรงเรียนในกรุงเทพเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่มีปัญหา และความซับซ้อนเกี่ยวกับบริบทด้านความต้องการของสังคมเมืองที่เกิดจากสังคม ชุมชน และผู้ปกครองของนักเรียนที่หลากหลายมากกว่าโรงเรียนในปริมณฑล ดังนั้น โรงเรียนเครือข่ายในกรุงเทพ จึงต้องสามารถบริหารงานวิชาการที่เป็นงานหลักของสถานศึกษา และสามารถจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าประสงค์ที่กำหนดไว้ ซึ่งเป็นเครื่องชี้วัดความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้งนี้การบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนเครือข่าย ยังพบปัญหาในการบริหารอยู่ เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนยังอยู่ในระดับไม่น่าพอใจ การบริหารหลักสูตรขาดระบบที่เหมาะสม ขาดการวางแผนงานด้านวิชาการร่วมกันอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ และการจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของโรงเรียนเครือข่ายที่เอื้อประโยชน์ให้กันยังไม่ชัดเจน เป็นต้น ดังนั้น เมื่อต้องการสร้างความสำเร็จในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา จึงควรพัฒนาและบูรณาการวิธีการที่เป็นระบบและมีความต่อเนื่องในการสร้างความเข้มแข็งให้กับโรงเรียนเครือข่าย โดยมีผู้เกี่ยวข้อง อันประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษาในการดำเนินงานด้านวิชาการ ซึ่งทุกคนต้องถือว่าแนวปฏิบัติของโรงเรียนเครือข่ายเป็นภารกิจที่สำคัญ และเป็นหัวใจของสถานศึกษาในการขับเคลื่อนและพัฒนางานวิชาการของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. โรงเรียนเครือข่ายควรพัฒนาระบบและกลไกการติดตามและประเมินผลด้านการพัฒนา และใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ด้านการนิเทศการศึกษา และด้านการแนะแนว ที่ให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมอย่างชัดเจน รวมถึงสร้างรูปแบบหรือ Model ที่มีประสิทธิภาพ
2. โรงเรียนเครือข่ายควรมีความร่วมมือในการนิเทศงานวิชาการแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันของครูอย่างต่อเนื่อง
3. โรงเรียนที่เป็นประธานเครือข่ายต่าง ๆ ควรร่วมกันทำงานในการพัฒนาการศึกษาของประเทศ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรวิจัยการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเครือข่าย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่การศึกษาไทย 4.0

เอกสารอ้างอิง

- กัณหา โตสกุล. (2558). แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 3. วิทยานิพนธ์
ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- จิตติมา วรณศรี. (2557). การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา. พิษณุโลก: รัตนสุวรรณการพิมพ์.
- ธีระเกียรติ เจริญเศรษฐศิลป์. (2559). การศึกษาไทย 4.0 ในบริบทการจัดการศึกษา
เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน. บรรยายพิเศษ ในการประชุมทางวิชาการของ ครูสภา
ประจำปี 2559 (28 สิงหาคม 2559). ณ ศูนย์ประชุมวายุภักษ์ โรงแรมเซ็นทรา
ศูนย์ราชการ และคอนเวนชันเซ็นเตอร์ แจ้งวัฒนะ.
- พิมพ์ใจ พุฒจิตร์ส. (2562). การบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการ
ภาค 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- ภัทรา ธรรมวิทยา และนันทรัตน์ เจริญกุล. (2558). การศึกษาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหาร
โรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษาในเขตธนบุรี. วารสารอิเล็กทรอนิกส์การศึกษา.
10(1), 1 - 13.
- สมศักดิ์ เอี่ยมดี. (2556). การพัฒนาระบบการบริหารเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา. วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัย
นเรศวร. 15(ฉบับพิเศษ): 216 - 224.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579.
กรุงเทพฯ: พรักหวานการพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). แนวทางการกระจายอำนาจการบริหาร
และการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา
ตามกฎหมายกำหนด หลักเกณฑ์ และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและ
การจัดการศึกษา พ.ศ. 2550. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์
การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.
- อภิเชษฐ์ บุญพยอม. (2560). แนวทางการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์เขต 2.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of Psychological Testing*. (5th ed.).
New York: Harper Collins.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities.
Educational and Psychological Measurement. 30, 607-610.